

BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LÂM NGHIỆP

KHÔNG TRUNG

**NGHIÊN CỨU ĐA DẠNG SINH HỌC VÀ CÁC GIÁ TRỊ
DỊCH VỤ HỆ SINH THÁI RỪNG TẠI KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN
BẮC HƯỚNG HÓA, TỈNH QUẢNG TRỊ**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC LÂM NGHIỆP

HÀ NỘI, NĂM 2014

BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LÂM NGHIỆP

KHÔNG TRUNG

**NGHIÊN CỨU ĐA DẠNG SINH HỌC VÀ CÁC GIÁ TRỊ
DỊCH VỤ HỆ SINH THÁI RỪNG TẠI KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN
BẮC HƯỚNG HÓA, TỈNH QUẢNG TRỊ**

Chuyên ngành: Lâm sinh

Mã Số: 62.62.02.05

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC LÂM NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học

1. PGS TS. Nguyễn Xuân Đặng
- 2: TS. Đồng Thanh Hải

HÀ NỘI, NĂM 2014

MỤC LỤC

MỤC LỤC.....	i
LỜI CAM ĐOAN	iv
LỜI CẢM ƠN	v
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	viii
DANH MỤC CÁC PHỤ LỤC.....	ix
MỞ ĐẦU.....	1
CHƯƠNG 1	4
TỔNG QUAN CÁC VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU.....	4
1.1 Đa dạng sinh học và bảo tồn đa dạng sinh học	4
1.1.1 Định nghĩa đa dạng sinh học.....	4
1.1.3 Các hình thức bảo tồn đa dạng sinh học	4
1.1.4 Khái niệm và tầm quan trọng của khu bảo tồn thiên nhiên	5
1.1.5 Một số kinh nghiệm quản lý KBTTN của thế giới	6
1.2 Đa dạng sinh học và bảo tồn đa dạng sinh học ở Việt Nam	8
1.2.1 Đa dạng sinh học ở Việt Nam.....	8
1.2.2 Sự suy thoái đa dạng sinh học ở Việt Nam.....	9
1.2.3 Các giải pháp bảo tồn ĐDSH ở Việt Nam	10
1.3 Tình hình nghiên cứu và bảo tồn đa dạng sinh học ở Quảng Trị.....	12
1.4 Các giá trị dịch vụ môi trường của hệ sinh thái rừng.....	14
1.4.1 Khái niệm về giá trị dịch vụ môi trường của hệ sinh thái rừng	14
1.4.2 Giá trị phòng hộ môi trường của rừng	16
1.4.3 Giá trị hấp thụ khí các bo nic và điều hòa khí hậu của rừng.....	16
1.4.4 Giá trị du lịch và giải trí (giá trị cảnh quan) của rừng	17
1.4.5 Giá trị lựa chọn và giá trị tồn tại của rừng	17
1.5 Tình hình nghiên cứu giá trị DVMT rừng trên thế giới.....	18
1.6. Tình hình nghiên cứu giá trị dịch vụ môi trường rừng ở Việt Nam	21
1.7 Một số phương pháp lượng giá giá trị phòng hộ xói mòn đất và giá trị cảnh quan trên thế giới và ở Việt Nam.....	23
1.7.1 Phương pháp nghiên cứu giá trị cảnh quan.....	23
1.7.2 Phương pháp nghiên cứu giá trị phòng hộ xói mòn đất.....	25
CHƯƠNG 2	30
ĐỐI TƯỢNG, THỜI GIAN, PHƯƠNG PHÁP VÀ.....	30

ĐỊA ĐIỂM NGHIÊN CỨU	30
2.1 Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	30
2.2 Thời gian nghiên cứu: Nghiên cứu được tiến hành từ năm 2009 – 2014	30
2.3 Nội dung nghiên cứu	30
2.4 Phương pháp nghiên cứu.....	31
2.4.1 Quan điểm và phương pháp luận nghiên cứu	31
2.4.2 Kế thừa tư liệu từ những nghiên cứu trước	31
2.4.3 Phương pháp nghiên cứu thăm thực vật.....	31
2.4.4 Phương pháp điều tra hệ thực vật.....	35
2.4.5 Phương pháp điều tra động vật	36
2.4.6 Phương pháp nghiên cứu chim.....	39
2.4.7. Phương pháp nghiên cứu bò sát - ếch nhái	39
2.4.8 Phương pháp nghiên cứu giá trị chống xói mòn đất	39
2.4.9 Phương pháp nghiên cứu giá trị cảnh quan của rừng.....	40
2.4.10 Xử lý số liệu và tiêu chí đánh giá.....	41
2.5 Địa điểm nghiên cứu	42
2.5.1 Vị trí địa lý	42
2.5.2 Điều kiện tự nhiên.....	43
2.5.3 Điều kiện dân sinh- kinh tế ở khu vực KBTTN BHH	48
CHƯƠNG 3	51
KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	51
3.1 Hiện trạng đa dạng sinh học của HSTR ở KBTTN BHH.....	51
3.1.1 Đa dạng thành phần loài thực vật.....	51
3.1.2 Đa dạng thành phần loài động vật.....	52
3.1.3. Đa dạng các kiểu thảm rừng.....	53
3.2. Các giá trị bảo tồn ĐDSH của HSTR ở KBTTN BHH	66
3.2.1 Giá trị sử dụng của hệ thực vật rừng.....	66
3.2.2 Giá trị sử dụng của hệ động vật rừng.....	67
3.2.3 Các hệ sinh thái ưu tiên bảo tồn ở KBTTN BHH.....	68
3.2.4 Các loài ưu tiên bảo tồn ở KBTTN BHH	68
3.3. Giá trị dịch vụ HSTR của KBTTN BHH.....	75
3.3.1 Giá trị cảnh quan	75
3.3.1.1 Tiềm năng phát triển du lịch	75
3.3.2. Giá trị phòng chống xói mòn đất	81
3.3.2.1 Định lượng đất xói mòn tiềm năng	81
3.3.2.2 Xác định lượng đất xói mòn hiện trạng	87
3.3.3 Lượng hóa giá trị chống xói mòn đất.....	93

3.4 Các đe dọa đối với hệ sinh thái rừng và đa dạng sinh học.....	95
3.4.1 Khai thác tài nguyên.....	95
3.4.2 Săn bắt động vật bất hợp pháp	96
3.4.3 Tác động của hậu quả chiến tranh.....	96
3.5 Đề xuất các giải pháp quản lý bảo vệ rừng và bảo tồn ĐDSH	97
3.5.1 Các giải pháp giảm thiểu các đe dọa.....	97
3.5.2 Phân vùng ưu tiên bảo tồn một số loài có giá trị bảo tồn cao	98
KẾT LUẬN, TỒN TẠI VÀ KIẾN NGHỊ.....	104
1. Kết luận	104
2. Tồn tại	105
3. Kiến nghị.....	105
CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN.....	
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	
I. Tài liệu trong nước.....	
II. Tài liệu nước ngoài.....	
PHỤ LỤC.....	

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi với sự hướng dẫn khoa học của tập thể thầy giáo hướng dẫn. Các kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả

Khổng Trung

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên tôi xin tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Nguyễn Xuân Đặng và TS. Đồng Thanh Hải là giáo viên hướng dẫn

Tôi xin trân trọng cảm ơn nguyên PGS.TS. Phạm Bình Quyền, thầy giáo hướng dẫn đầu tiên đã qua đời

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy giáo trong Ban giám hiệu Nhà trường, Khoa Sau đại học, Khoa Quản lý Tài nguyên và Môi trường, Bộ môn Lâm sinh và nhiều thầy, cô giáo khác của Trường Đại học Lâm nghiệp

Tôi xin cảm ơn Ban quản lý Khu Bảo tồn thiên nhiên Bắc Hương Hóa, Chi cục Kiểm Lâm, Hội Khoa học kỹ thuật Bảo vệ rừng và Đa dạng sinh học Quảng Trị, các đơn vị, cơ quan và các bạn bè, đồng nghiệp...

Đã tận tình giúp đỡ, hướng dẫn, tạo điều kiện cho tôi trong nghiên cứu, học tập và hoàn thành luận án này.

Ngày tháng năm 2014

Tác giả

Không Trung

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BHH	Bắc Hướng Hóa
BCI	Dự án sáng kiến hành lang đa dạng sinh học
BTTN	Bảo tồn thiên nhiên
CHDCND	Cộng hòa Dân chủ nhân dân
DVMT	Dịch vụ môi trường
ĐDSH	Đa dạng sinh học
GIS	Hệ thống thông tin địa lý
GPS	Máy định vị toàn cầu
HST	Hệ sinh thái
HSTR	Hệ sinh thái rừng
IUCN	Tổ chức Bảo tồn Thiên nhiên Quốc tế
KBT	Khu bảo tồn
KBTTN	Khu bảo tồn thiên nhiên
LSNG	Lâm sản ngoài gỗ
NNPTNT	Nông nghiệp và Phát triển nông bản
SĐVN	Sách Đỏ Việt Nam
TNMT	Tài nguyên và Môi trường
VQG	Vườn quốc gia
WWF	Quỹ quốc tế về Bảo tồn thiên nhiên

DANH MỤC CÁC BẢNG

- BẢNG 2.1 CÁC TUYẾN ĐIỀU TRA HỆ THỰC VẬT Ở KBTTN BHH
- BẢNG 2.2 SỐ LIỆU KHÍ TƯỢNG TẠI TRẠM KHÍ TƯỢNG KHE SANH
- BẢNG 2.3 CẤU TRÚC VÀ MẬT ĐỘ DÂN SỐ KHU VỰC KBTTN BHH
- BẢNG 3.1 THÀNH PHẦN THỰC VẬT KBTTN BHH
- BẢNG 3.2 THÀNH PHẦN LOÀI ĐỘNG VẬT GHI NHẬN Ở KBTTN BHH
- BẢNG 3.3 DIỆN TÍCH CÁC KIỂU SỬ DỤNG ĐẤT Ở KBTTN BHH
- BẢNG 3.4 CÁC KIỂU THẨM THỰC VẬT RỪNG Ở KBTTN BHH
- BẢNG 3.5. SỐ LƯỢNG CÁC LOÀI CÓ TẦM QUAN TRỌNG BẢO TỒN CẤP QUỐC GIA VÀ QUỐC TẾ GHI NHẬN Ở KBTTN BHH
- BẢNG 3.6. TÓM TẮT GIÁ TRỊ CẢNH QUAN CỦA MỘT SỐ VQG, KBTTN VÀ KHU DU LỊCH ở VIỆT NAM
- BẢNG 3.7 SO SÁNH ĐẶC ĐIỂM CẢNH QUAN CỦA KHU BTTN BHH VỚI VQG KON KA KINH VÀ VQG BẠCH MÃ
- BẢNG 3.8 GIÁ TRỊ CHỈ SỐ K CÁC ĐƠN VỊ ĐẤT ở KHU BTTN BHH
- BẢNG 3.9 ĐỘ DỐC Ở KHU BTTN BHH
- BẢNG 3.10 HỆ SỐ LS CỦA KBTTN BHH
- BẢNG 3.11 PHÂN CẤP XÓI MÒN TIỀM NĂNG Ở KHU BTTN BHH
- BẢNG 3.12 HỆ SỐ C Ở KBTTN BHH
- BẢNG 3.13 PHÂN CẤP HIỆN TRẠNG XÓI MÒN Ở KBTTN BHH
- BẢNG 3.14 LƯỢNG ĐẤT BỊ XÓI MÒN PHÂN THEO KIỂU RỪNG Ở KBTTN BHH
- BẢNG 3.15 GIÁ TRỊ CHỐNG XÓI MÒN CỦA CÁC KIỂU RỪNG Ở KBTTN BHH
- BẢNG 3.16 GIÁ TRỊ CHỐNG XÓI MÒN CỦA CÁC KIỂU RỪNG Ở KBTTN BHH

DANH MỤC CÁC HÌNH

- HÌNH 2.1 VỊ TRÍ CÁC TUYẾN KHẢO SÁT THỰC VẬT TẠI KBTTN BHH
- HÌNH 2.2 HỆ THỐNG CÁC Ô TIÊU CHUẨN ĐIỀU TRA THỰC VẬT TẠI KBTTN BHH
- HÌNH 2.3 VỊ TRÍ CÁC TUYẾN CHÍNH KHẢO SÁT ĐỘNG VẬT TẠI KBTTN BHH
- HÌNH 2.4 BẢN ĐỒ QUY HOẠCH TỔNG THỂ KBTTN BHH
- HÌNH 2.5 BẢN ĐỒ ĐỊA HÌNH – THỦY VĂN KBTTN BHH
- HÌNH 2.6 BẢN ĐỒ PHÂN BỐ LƯỢNG MƯA TỈNH QUẢNG TRỊ
- HÌNH 2.7 BẢN ĐỒ THỎ NHƯỜNG KBTTN BHH
- HÌNH 3.1 BIỂU ĐỒ SO SÁNH THÀNH PHẦN LOÀI ĐỘNG VẬT NĂM 2006 VÀ NĂM 2013
- HÌNH 3.2 BẢN ĐỒ HIỆN TRẠNG THẨM THỰC VẬT KBTTN BHH
- HÌNH 3.3 BẢN ĐỒ PHÂN BỐ MỘT SỐ LOÀI THỰC VẬT ƯU TIÊN BẢO TỒN Ở KBTTN BHH
- HÌNH 3.4 BẢN ĐỒ PHÂN BỐ MỘT SỐ LOÀI ĐỘNG VẬT ƯU TIÊN BẢO TỒN Ở KBTTN BHH
- HÌNH 3.5 BẢN ĐỒ QUY HOẠCH DU LỊCH SINH THÁI Ở KBTTN BHH
- HÌNH 3.6 BẢN ĐỒ HỆ SỐ K CỦA KBTTN BHH
- HÌNH 3.7 BẢN ĐỒ HỆ SỐ LS CỦA KBTTN BHH
- HÌNH 3.8 BẢN ĐỒ XÓI MÒN TIỀM NĂNG KBTTN BHH
- HÌNH 3.9 BẢN ĐỒ HỆ SỐ C Ở KBTTN BHH
- HÌNH 3.10 BẢN ĐỒ HIỆN TRẠNG XÓI MÒN KBTTN BHH
- HÌNH 3.11 BIỂU ĐỒ XÓI MÒN CỦA CÁC KIỂU RỪNG SO VỚI ĐẤT KHÔNG CÓ RỪNG
- HÌNH 3.12 CÁC KHU VỰC ĐỀ XUẤT ƯU TIÊN BẢO TỒN MỘT SỐ LOÀI THÚ QUÝ HIẾM
- HÌNH 3.13 BẢN ĐỒ VỊ TRÍ CÁC HST ĐỀ XUẤT ƯU TIÊN BẢO TỒN Ở KBTTN BHH